

JAARVERSLAG ZEEZOOGDIEREN AAN DE BELGISCHE KUST IN 1982

door J. VAN GOMPEL

1. Inleiding

Kwalitatief is 1982 wellicht minder spektakulair dan het voorgaande jaar, toen ondermeer waarnemingen plaatsgrepen van een beluga (Delphinapterus leucas) en een gestreepte dolfijn (Stenella coeruleoalba), overzicht zie VAN GOMPEL (1982), toch zijn er ook nu twee waarnemingen van Cetacea, namelijk 1 bruinvis en 1 niet gedetermineerd exemplaar.

Bij de zeehonden is er naast een reeks waarnemingen van de gewone zeehond, een nieuwe waarneming van de grijze zeehond, de zevende voor België (VAN GOMPEL, in voorbereiding).

De meeste zeehonden die aan onze kust worden waargenomen zijn jonge dieren, sommige ziek of gewond. Deze laatste worden sinds 1981 overgebracht naar het opvang- en verzorgingscentrum van Pieterburen bij Groningen in Nederland. Twee van de drie exemplaren die in 1981 werden overgebracht, zijn ondertussen al vrijgelaten in de Waddenzee (het derde exemplaar overleed tijdens het transport naar Pieterburen). Ook in 1982 werden vier exemplaren overgebracht, waarvan de eerste twee al zijn vrijgelaten en de andere binnenkort zullen volgen. Een puik resultaat dus, dank zij de inzet van Mevrouw Lenie 't Hart, die hiermee een waardevolle bijdrage levert in de strijd voor het behoud van de erg bedreigde zeehondenpopulatie in de Waddenzee.

In verband hiermee werd op 10 november 1982 door de rechtstreeks betrokkenen van de kustregio en van het Dolfinarium van Brugge, alsmede vertegenwoordigers van het opvangcentrum van Pieterburen, waaronder Mevrouw 't Hart, op een bijeenkomst te Knokke de verdere praktische samenwerking op punt gesteld. Het hier bereikte akkoord werd tevens bijgetreden door de Vlaamse Vereniging voor de Bestudering van de Zeezoogdieren.

Dit artikel verscheen reeds eerder dit jaar onder enigszins gewijzigde vorm in de strandvlo 3 (2) : 47 - 49.

2. Systematische lijst van de waarnemingen in 1982

A. Cetacea - Walvisachtigen

Bruinvis (Phocoena phocoena) :

Eén waarneming : op 26.04.82 spoelde een nog levend vrouwelijk exemplaar van 120 cm lengte aan te Blankenberge. Het werd eerst overgebracht naar het Dolfinarium te Brugge en van daar naar het voor dergelijke gevallen beter uitgeruste Dolfinarium van Harderwijk (NL). Hier overleed het echter op 28 juni ten gevolge van een vergevorderde infectieziekte, mogelijk als gevolg van stookoliebezoedeling; het dier had immers oorspronkelijk stookolie op de kop en in de darm (VAN WAEREBEEK, 1982).

Op 06.12.82 werd nog een kop van een bruinvis aangevoerd door een Zeebrugse vissersboot; het betrof de rest van een dood dier dat werd opgevisst bij de Engelse kust.

Ongedetermineerd specimen :

Door L. Boudolf werd te Oostende vanop het staketsel, op 28.11.82 een zeer traag zwemmend zeezoogdier waargenomen waarvan om de 20 seconden de rugvin bovenkwam. Het dier zwom in NO-richting en werd, telkens bij het bovenkomen, gevolgd door een groep kokmeeuwen (mond.meded. Wielewaal Middenkust).

B. Phocidae - Robben

Gewone zeehond (Phoca vitulina) :

Het juveniele exemplaar dat al van begin december aanwezig was in de haven van Blankenberge, bleef er overwinteren tot in april (laatste waarneming 17.04.82), waarna het door de grote Paasdrukte verstoord werd. Regelmatig maakte het dier tochtjes langs de kust en dit meer naargelang het voorjaar vorderde (verkenningstochten?). Zo bijvoorbeeld op 7 maart : om 13.30 h werd het waargenomen door vissers vanuit Blankenberge richting ZW langs de kust zwemmend. Om 15 h passeerde het de staketsels van Oostende vanwaar het gezien werd door leden van de Wielewaal Middenkust. Zij zagen het nog doorzwemmen tot bijna voor Mariakerke en dan terugkeren. Om 16.15 h kwam het voorbij Wenduine, nu NO naar Blankenberge zwemmend, waar het om 17 h terug in de haven aanwezig was. In drie uur tijd legde het dus 50 km af. Het is de eerste keer dat een zeehond zo lang aanwezig

bleef aan onze kust en overwinterde; in 1978 bleef een exemplaar eens drie maand lang aanwezig in de haven van Nieuwpoort (tijdens de zomer), het werd toen echter gevangen en afgemaakt, en tentoongesteld in een viswinkel.

Op 09.01.82 spoelde een juveniel exemplaar in ontbonden toestand aan op het strand te Koksijde (meded. in Marswin 3, 1,p.24).

Op 31.01.82 zag F.Kerckhof een zeehondje zwemmen te Oostende. Mogelijk was dit het exemplaar van Blankenberge.

Begin tot half maart '82 : één juveniel werd enkele keren waargenomen in de vaargeul te Nieuwpoort (mond.meded. J.Jacques, G.Rappé e.a.). Met zekerheid niet het exemplaar van Blankenberge.

27.06.82 : één exemplaar op het strand van De Panne (KERCKHOF, 1982).

Op 21.08.82 zwom een jong zeehondje in het kanaal Brugge - Oostende. Het werd opgehaald en verzorgd in het Dolfinarium te Brugge en later overgebracht naar Pieterburen. Het betrof een vrouwtje van 12 kg; in november werd het vrijgelaten in de Waddenzee.

Van 21 tot 28.08.82 verbleef een juveniele zeehond in de haven te Blankenberge (waarn. J.van Gompel).

Op 02.09.82 spoelde een jong, verzwakt zeehondje aan te Nieuwpoort(mannetje, 12 kg). Het werd overgebracht naar Pieterburen en in november gelost in de Waddenzee (J.Jacques).

Begin september '82 werd een jong exemplaar zwemmend waargenomen in de vaargeul te Oostende (KERCKHOF, 1982). Zeer waarschijnlijk hetzelfde exemplaar werd op dezelfde plaats teruggezien op 20.09.82 door B.De Bruyckere.

Op 17.10.82 zwom een jong zeehondje voor de kust bij het Zwin (mond.meded. Zwin). Mogelijk hetzelfde exemplaar werd rustend aangetroffen op het strand in De Haan op 22.10 maar zwom weg in zee bij benadering (waarn. Lapeire). Op 29.10 tenslotte werd het terug gezien op het strand te Knokke, duidelijk ziek en verzwakt (Zwin). Het werd op 30.10 overgebracht naar Pieterburen ; het betrof een vrouwtje van 15 kg.

Vanaf 23.12.82 verbleef opnieuw een jong exemplaar in de haven van Blankenberge (waarn. J.van Gompel e.a.).

Op 13.09.82 werd nog een dode zeehond aangevoerd door een Nieuwpoortse vissersboot. Het betrof een jong exemplaar dat in de netten verdronk op 200 mijl van onze kust (mond.meded. Rijksstation voor Zeevisserij).

Grijze zeehond (Halichoerus grypus) :

Een jong, gewond exemplaar spoelde aan op het strand te Mariakerke op 27.12.82 (J.Jacques). Het diertje was nauwelijks 50 cm lang, pas vier weken oud en had nog zijn witte vacht. Het werd dezelfde dag overgebracht naar Pieterburen waar het thans goed opgroeit. Het betreft voor deze soort het zevende geval voor België, ook alle vorige waren jongen, vermoedelijk afkomstig van de Farne eilanden, aan de Engelse oostkust. In tegenstelling met de gewone zeehond is de grijze een rotsbewoner. (In Marswin 4 (1), 1983 werd deze waarneming verkeerdelijk gemeld als zijnde van een gewone zeehond).

SUMMARY

Observations of sea mammals at the Belgian coast in 1982. One case of a common porpoise (Phocoena phocoena), stranded alive, and one observation of a non-identified small cetacean are reported. Also 10 observations of the common seal (Phoca vitulina) and one of the grey seal (Halichoerus grypus), the seventh case for Belgium, are described.

LITERATUUR

- KERCKHOF, F. 1982. Uit het natuurhistorisch archief. Zoogdieren. De Strandvlo 2 (4) : 95 - 96.
- VAN GOMPEL, J. 1982. Zeezoogdieren aan de Belgische kust in 1981, met een beschrijving van de eerste vondst in België van een gestreepte dolfijn (Stenella coeruleoalba). De Wielewaal 48 : 263 - 266.
- VAN WAEREBEEK, K. 1982. Een bruinvis Phocoena phocoena L. als stookkolieslachtoffer aan de Belgische kust. Marswin, meded. blad Vlaamse Ver. voor de Bestud. Zeezoogd., 3 (6) : 138 - 142.

Adres van de auteur : Dr. J. van Gompel
J. de Troozlaan 53
8370 Blankenberge